

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Β' Στάδιο Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) - Προετοιμασία της Πρόσκλησης Κρατικών Ενισχύσεων

**Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ – CLLD
Λέσβου - Πρόγραμμα «Βόρειο Αιγαίο 2021–2027»**

Η παρούσα Τεχνική Έκθεση αποτυπώνει τα βασικά συμπεράσματα του δεύτερου σταδίου της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ), Της 22.07.2026, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της προετοιμασίας της πρώτης πρόσκλησης κρατικών ενισχύσεων της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής της ΕΤΑΛ Α.Ε. για το Πρόγραμμα «Βόρειο Αιγαίο 2021–2027» σύμφωνα με αρχεία που τέθηκαν σε διαβούλευση στην [ιστοσελίδα της ΟΤΔ/ΕΦΔ ΕΤΑΛ Α.Ε. στις 09.07.2026](#).

Η Τεχνική έκθεση συμπερασμάτων παρουσιάζεται [στο άρθρο της ιστοσελίδας](#) της πρόσκλησης προς ενδιαφερόμενους για Διενέργεια Διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, όπως επικαιροποιείται.

Η συγκεκριμένη διαδικασία **δεν αποτέλεσε διαβούλευση επί ενός ολοκληρωμένου σχεδίου πρόσκλησης ούτε διαδικασία επανακαθορισμού της εγκεκριμένης Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.**

Αντικείμενό της ήταν η τεχνική διερεύνηση της επάρκειας των αναπτυξιακών ορισμών, των επιλέξιμων δραστηριοτήτων, των κριτηρίων επιλογής και των μηχανισμών τεκμηρίωσης που θα επιτρέψουν στην πρόσκληση να μεταφράσει με συνέπεια τους στόχους της εγκεκριμένης στρατηγικής σε εφαρμόσιμους όρους χρηματοδότησης.

Η φιλοσοφία αυτή περιγράφεται ρητά στον Οδηγό ΔΕΑ, όπου διευκρινίζεται ότι η συζήτηση αφορά το αναπτυξιακό πλαίσιο της πρόσκλησης και όχι το τελικό κείμενό της, *με στόχο η γνώση της αγοράς να μετατραπεί σε τεκμηριωμένες προτεραιότητες και όρους χρηματοδότησης.*

Η διαδικασία οργανώθηκε με βάση τις αρχές της επιχειρηματικής ανακάλυψης (Entrepreneurial Discovery Process – EDP), όπως αυτές ενσωματώνονται στη λογική της έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3), αλλά και στη μεθοδολογία που έχει υιοθετήσει η ΕΤΑΛ κατά την προετοιμασία της πρόσκλησης ([ανάρτηση 16.03.2026 ιστοσελίδα \[www.etal-sa.gr\]\(http://www.etal-sa.gr\)](#)).

Η βασική επιδίωξη ήταν να ελεγχθεί κατά πόσο οι αναπτυξιακοί ορισμοί και οι επιλέξιμες κατευθύνσεις μπορούν να εφαρμοστούν με διαφάνεια, ασφάλεια δικαίου και αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα.

Οι παρατηρήσεις που λάβαμε κρίνονται ιδιαίτερα χρήσιμες και θα αξιολογηθούν κατά την τελική διαμόρφωση της πρόσκλησης.

Παράλληλα, η εμπειρία του δεύτερου κύκλου ΔΕΑ **ανέδειξε την ανάγκη διεύρυνσης της σύνθεσης των συμμετεχόντων σε επόμενο στάδιο**. Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης αποδίδει πληρέστερα όταν συμμετέχουν ενεργά όχι μόνο σύμβουλοι επιχειρήσεων και στελέχη της διοίκησης, αλλά **και επιχειρήσεις, παραγωγικοί φορείς, επαγγελματικές οργανώσεις, κοινωνικοί εταίροι, ερευνητικοί φορείς, εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης και λοιποί παράγοντες της τοπικής οικονομίας**. Η ίδια η μεθοδολογία της ΔΕΑ προβλέπει ότι η δημόσια διαβούλευση αποτελεί διακριτό τρίτο στάδιο πριν από την οριστικοποίηση της πρόσκλησης, με σκοπό την ευρύτερη συλλογή τεκμηριωμένων παρατηρήσεων και παραδειγμάτων από την αγορά.

Η συζήτηση επιβεβαίωσε επίσης ότι η πρόσκληση δεν μπορεί να λειτουργήσει ως ένα γενικό πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων. Αντιθέτως, αποτελεί εργαλείο εφαρμογής της εγκεκριμένης Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής, η οποία έχει διαμορφωθεί μέσα από ανάλυση αναγκών, δημόσια διαβούλευση και ιεράρχηση προτεραιοτήτων και στηρίζεται στην αρχή της «εκ των κάτω προς τα άνω» προσέγγισης.

Η Τοπική Αναπτυξιακή στρατηγική (ΤΑΠΤΟΚ Λέσβου), **βασίζεται ρητά στις προτεραιότητες και στόχους πολιτικής του προγράμματος Βόρειο Αιγαίο 2021-2027 και τη RIS3 – στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης** και αποσκοπεί στη χρηματοδότηση επενδύσεων που δημιουργούν προστιθέμενη αξία, αξιοποιούν τους ιδιαίτερους πόρους της Λέσβου, ενισχύουν τις τοπικές αλυσίδες αξίας και συμβάλλουν στον μετασχηματισμό της τοπικής οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η πρόσκληση συνεχίζει να οργανώνεται γύρω από δύο βασικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις:

1. **Την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στη σύνδεση του τουρισμού, του πολιτισμού και των δημιουργικών βιομηχανιών**, μέσω της ανάπτυξης αλυσίδων αξίας και της αξιοποίησης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).
2. **Τη δεύτερη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων**, με στόχο την παραγωγή νέων σύνθετων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, αξιοποιώντας ήδη μεταποιημένες πρώτες ύλες και διαφοροποιώντας την τοπική αγροδιατροφική παραγωγή.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ

1. Αναδιαμόρφωση του προφίλ των δυνητικών δικαιούχων

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κρίθηκε ότι η πρόσκληση εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα τους στόχους της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής όταν απευθύνεται σε **υπό σύσταση επιχειρήσεις**, οι οποίες ιδρύονται αποκλειστικά για την υλοποίηση νέων επενδυτικών σχεδίων.

Στη πορεία θα εξετασθεί η θεσμική δυνατότητα διαφορετικής πρόσκλησης για υφιστάμενες επιχειρήσεις οι οποίες όμως θα δημιουργούν νέα εγκατάσταση, νέα επιχειρηματική δραστηριότητα

Η επιλογή αυτή:

- ενισχύει τη δημιουργία νέας επιχειρηματικότητας,
- διασφαλίζει σαφέστερο έλεγχο της επιλεξιμότητας,
- περιορίζει ζητήματα διαχωρισμού υφιστάμενων και νέων δραστηριοτήτων,
- διευκολύνει την αξιολόγηση,
- ενισχύει την αναπτυξιακή στόχευση της πρόσκλησης.

2. Αποσαφήνιση της έννοιας της καινοτομίας

Η συζήτηση ανέδειξε με έμφαση την ανάγκη σαφέστερης περιγραφής της έννοιας της καινοτομίας. Τονίσθηκε ότι η καινοτομία αποτελεί κριτήριο επιλογής-βαθμολόγησης σε συγκριτική αξιολόγηση, δεν αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα επιλογής αλλά θα πρέπει να βασίζεται στους Ευρωπαϊκούς, Εθνικούς, Περιφερειακούς ορισμούς, και στους εγκεκριμένους συνοπτικούς μεν ορισμούς της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής οι οποίοι βασίζονται στη διαδικασία διαμόρφωσης αναγκών της περιοχής παρέμβασης. Διαπιστώθηκε ότι η καινοτομία δεν πρέπει να ταυτίζεται αποκλειστικά με την ανάπτυξη νέας τεχνολογίας ή ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης μπορεί να αφορά:

- νέα προϊόντα,
- νέες υπηρεσίες,
- νέες παραγωγικές διαδικασίες,
- νέες μορφές οργάνωσης,
- ψηφιακό μετασχηματισμό,
- αξιοποίηση νέων αγορών,
- εφαρμογή τεχνολογιών που δεν χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα από την επιχείρηση,
- καινοτόμες συνεργασίες.
- Κοινωνική καινοτομία και συνέργειες

Η έννοια της καινοτομίας αντιμετωπίζεται κάθε φορά στον «παρόντα τόπο και χρόνο», οι ορισμοί της δεν πρέπει εγγενώς να την περιορίζουν σε στενό και προκαθορισμένο πλαίσιο περιορίζοντας έτσι τη γενεσιουργό αιτία της.

3. Αντικειμενικοποίηση των ποιοτικών κριτηρίων

Ένα από τα βασικότερα συμπεράσματα αφορά τη διαμόρφωση των κριτηρίων αξιολόγησης/επιλογής.

Η διαδικασία επιβεβαίωσε ότι ακόμη και τα ποιοτικά κριτήρια μπορούν να αξιολογούνται αντικειμενικά όταν:

- συνοδεύονται από συγκεκριμένες απαιτήσεις τεκμηρίωσης,
- στηρίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία,
- συνδέονται με συγκεκριμένες επενδυτικές δαπάνες,
- επαληθεύονται μέσω του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου.

Κατά συνέπεια, η ποιοτική αξιολόγηση δεν συνεπάγεται υποκειμενική κρίση όταν τα απαιτούμενα στοιχεία είναι προκαθορισμένα και ποσοτικοποιημένα και συνάδουν με τις προτεραιότητες.

4. Αναθεώρηση των αναπτυξιακών ορισμών

Η ΔΕΑ ανέδειξε την ανάγκη διευκρίνησης και διασαφήνισης αρκετών αναπτυξιακών ορισμών της πρόσκλησης.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε:

- στη σύνδεση με τον τουρισμό,
- στη σύνδεση με τον πολιτισμό,
- στις δημιουργικές βιομηχανίες,
- στις αλυσίδες αξίας,
- στην κυκλική οικονομία,
- στις ψηφιακές υπηρεσίες.

Η ύπαρξη λειτουργικών ορισμών διευκολύνει τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής προς τους δυνητικούς δικαιούχους και τους αξιολογητές.

5. Σύνδεση επενδύσεων με τον τουρισμό και τον πολιτισμό

Διαπιστώθηκε ότι απαιτείται σαφέστερη τεκμηρίωση της συμβολής κάθε επένδυσης στην ενίσχυση του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος της περιοχής.

Η σύνδεση αυτή δεν θα πρέπει να αποτελεί γενική δήλωση προθέσεων αλλά να αποδεικνύεται μέσω συγκεκριμένων ενεργειών όπως:

- ανάπτυξη νέων προϊόντων,
- συνεργασίες,
- πιστοποιήσεις,
- επισκέψιμες εγκαταστάσεις,
- ψηφιακή προβολή,
- θεματικές διαδρομές,
- δημιουργία εμπειριών για επισκέπτες.

Για τη διευκόλυνση των δικαιούχων θα δημιουργηθεί συγκεκριμένο έντυπο στη πρόσκληση «Υπόδειγμα Επιχειρηματικού Σχεδίου – Business Plan» ως απαραίτητο δικαιολογητικό δέσμευσης των δικαιούχων στη διαδικασία αξιολόγησης.

6. Αναθεώρηση των επιλέξιμων ΚΑΔ

Η συζήτηση επιβεβαίωσε την ανάγκη αναθεώρησης και επικαιροποίησης του καταλόγου των επιλέξιμων δραστηριοτήτων – ΚΑΔ που αρχικά τέθηκαν σε διαβούλευση με μεγαλύτερη ευρύτητα.

Η εξέταση των ΚΑΔ θα οριστικοποιηθεί με γνώμονα:

- τη συμβατότητα με τη στρατηγική,
- τη δυνατότητα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας,
- τη σύνδεση με τις προτεραιότητες RIS3,
- την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων,
- την κάλυψη σύγχρονων μορφών επιχειρηματικότητας.

7. Δεύτερη μεταποίηση

Η ΔΕΑ επιβεβαίωσε ότι η δεύτερη μεταποίηση αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της πρόσκλησης. Τονίσθηκε η διαφορά με το στάδιο της πρώτης μεταποίησης.

Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση:

- στη διαφοροποίηση από την πρώτη μεταποίηση,
- στην παραγωγή προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας,
- στην αξιοποίηση τοπικών πρώτων υλών,
- στη δημιουργία νέων εμπορεύσιμων προϊόντων.

Παράλληλα κρίθηκε απαραίτητη η εισαγωγή των παραδειγμάτων στην πρόσκληση ώστε να περιοριστούν διαφορετικές ερμηνείες.

8. Χωρική στόχευση

Αναγνωρίστηκε ότι η πρόσκληση μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικότερα όταν ενισχύει επενδύσεις που συμβάλλουν:

- στην αναζωογόνηση μικρών οικισμών,
- στη συγκράτηση του πληθυσμού,
- στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην ύπαιθρο,
- στην αξιοποίηση τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται η δυνατότητα πρόβλεψης πρόσθετων κινήτρων για επενδύσεις σε απομακρυσμένες ή δημογραφικά φθίνουσες περιοχές.

9. Ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου

Η ΔΕΑ ανέδειξε την ανάγκη η πρόσκληση να διαθέτει σαφείς ορισμούς, συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία και πλήρη τεκμηρίωση των απαιτήσεων, ώστε:

- να περιορίζονται διαφορετικές ερμηνείες,
- να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση όλων των υποψηφίων,
- να διευκολύνεται το έργο των αξιολογητών,
- να μειώνεται ο κίνδυνος ενστάσεων και αμφισβητήσεων κατά την εφαρμογή της πρόσκλησης.

Τελικό συμπέρασμα

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης επιβεβαίωσε ότι η βασική αναπτυξιακή φιλοσοφία της πρόσκλησης παραμένει ισχυρή και συμβατή με την Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική. Οι τεχνικές παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν δεν μεταβάλλουν τον στρατηγικό προσανατολισμό της παρέμβασης, αλλά συμβάλλουν στην περαιτέρω εξειδίκευση των όρων εφαρμογής, στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας της διαδικασίας αξιολόγησης.

Μυτιλήνη, 23.07.2026